

N:o 66.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående bildande af en lånefond för rederinäringens understödjande; gifven Stockholms slott den 13 mars 1903.

Under åberopande af bilagda statsrådsprotokoll öfver finansärenden för denna dag, vill Kungl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen

dels att för bildande af en lånefond till rederinäringens understödjande, att förvaltas och användas i hufvudsaklig öfverensstämmelse med de i statsrådsprotokollet angifna grunder samt de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t kan komma att meddela, bemyndiga riksgäldskontoret att, i mån af behof, från 1904 års början tillhandahålla statskontoret ett belopp af 5,000,000 kronor, med åliggande för statskontoret att till riksgäldskontoret inleverera den å de från fonden utlämnade lån inflytande räntan,

dels ock medgifva, att de kapitalafbetalningar, som å de från fonden utgående lånen verkställas, må intill utgången af år 1909 tilläggas fonden.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse väl bevågen.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres sjukdom:

GUSTAF.

Ernst Meyer.

*Utdrag af protokollet öfver finansärenden, hållet inför Hans
Kungl. Höghet Kronprinsen Regenten i statsrådet å
Stockholms slott den 13 mars 1903.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern **BOSTRÖM**,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena **LAGERHEIM**,
Statsråden: **CRUSEBJÖRN**,
 ODELBERG,
 HUSBERG,
 PALANDER,
 WESTRING,
 RAMSTEDT,
 BERGER,
 MEYER,
 VON FRIESEN.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Meyer anförde:

I ett den 11 december 1900 afgifvet utlåtande med förslag till beredande af kapital för rederinäringen samt vissa andra åtgärder till sjöfartsnäringens höjande har den af Kongl. Maj:t tillsatta handels- och sjöfartskommittén hemställt, bland annat, att Kongl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen inrättandet af en marinhypoteksbank.

De af kommittén angifna grunder för inrättande af den ifrågasatta marinhypoteksbanken äro följande:

»1. att banken skall äga rätt utfärda tryckta eller graverade, till innehafvaren ställda, räntebärande obligationer;

2. att Riksdagen såsom grundfond och under hufvudsakligen samma villkor, som skett för allmänna hypoteksbanken, ställer till marinhypoteksbankens disposition ett belopp af 10,000,000 kronor i statens obligationer;

3. att Riksdagen anvisar ett årligt belopp af 600,000 kronor att förskottsvis utbetalas och uppföras i en delcrederefond för banken;

4. att grundfonden icke må användas under andra förhållanden än som föreskrifvits för allmänna hypoteksbanken;

5. att däremot delcrederefonden må anlitas för täckande af förluster, uppkomna genom bankens verksamhet, men icke för subvention åt rederier;

6. att bankverksamheten ledes af en styrelse, bestående af en ordförande, en vice ordförande och ytterligare fem ledamöter; skolande ordföranden utses af Konungen, vice ordföranden af fullmäktige i riksgäldskontoret och de öfrige ledamöterna af en valkorporation, bestående af verkställande direktörerna i sådana svenska rederieaktiebolag, hufvudredaren i sådana svenska rederier och de enskilda svenska redare, som reda för minst 1,000 gross registerton, hvarvid en röst beräknas för hvarje fullt tusental gross registerton;

7. att styrelsen inom eller utom sig utser en verkställande direktör, som aflönas så, att han icke nödgas sysselsätta sig med andra angelägenheter;

8. att vid banken inrättas två afdelningar, en teknisk, hvilken bör vara i stånd att med full sakkunskap underkasta de fartyg inspektion, som skola belånas eller redan äro belånade, och en för att omhänderhafva alla till assuransen hörande angelägenheter;

9. att endast fartyg af järn eller stål må i banken belånas och att lånesumman icke må öfverskrida hälften af det värde, till hvilket fartyget blifvit af bankens tekniska afdelning uppskattadt, samt

10. att bankens styrelse och förvaltning skall årligen granskas af tre revisorer, af hvilka två utses af fullmäktige i riksgäldskontoret och den tredje af den i punkt 6 omförmälda valkorporation af skeppsredare.»

Med afseende å kommitténs hemställan om inrättande af en dylik marinhypoteksbank hafva tre ledamöter af kommittén i en gemensamt afgifven, vid kommitténs utlåtande fogad reservation förmält sig anse, att kommittén bort hos Kungl. Maj:t hemställa om proposition till Riksdagen därom, att en lånefond måtte afsättas för att redare må af denna fond erhålla amorteringslån på billiga villkor med iakttagande af hufvudsakligen följande allmänna bestämmelser:

1:o.

»Sagda lånefond bestämmes till 5,000,000 kronor att vara disponibel från viss angifven tid, men bör fonden sedermera efter behof ökas till 10,000,000 kronor.

2:o.

Lånen utlämnas i form af amorteringslån, löpande med 4 procent årlig ränta och högst 10 års amorteringstid.

Aktier i rederiaktiebolag kunna belånas till det belopp, för hvilket vederbörande granskande myndighet anser dem lämna full säkerhet, och böra därvid läggas till grund dels gällande marknadspris dels ifrågasvarande rederis skötsel och ekonomiska ställning.

Sedan lag om inteckning i fartyg antagits, må lån mot sådan inteckning lämnas intill fartygets halfva värde enligt uppskattning af sakkunnige besiktningsmän, utsedde af vederbörande myndighet.

Vid lån mot inteckning lämnas som säkerhet första inteckning i fartyget jämte försäkringspolicer. Skulle försäkringspolicerna ej vara så affattade, att de anses kunna lämna full säkerhet, kan vederbörande myndighet, som pröfvar säkerheten, påfordra garanti eller ytterligare säkerhet.

3:o.

Här ofvan omförmälda lånefond handhafves och förvaltas af statskontoret.

Då det ej kan antagas, att statskontoret skall kunna bedöma hypotekens värde, tillsättes ett sakkunnigt råd af 5 personer, hvilka utses på sätt af Kungl. Maj:t och Riksdagen bestämmes. Detta sakkunniga råd föreslår, efter vederbörlig utredning och värdering, det lånebelopp, som i hvarje föreliggande fall bör beviljas, hvarefter statskontoret utlämnar lånet och sedermera uppbär ränta och annuiteter.

Omförmälda råd låter genom tre sakkunnige besiktningsmän undersöka och besiktiga de fartyg, hvarå lån sökas; och med ledning af dessas besiktningsutlåtande samt förefintliga assuranspolicer och möjligen ytterligare behöflig säkerhet föreslås den lånesumma, som bör beviljas.

4:o.

För det sakkunniga rådet och besiktningsmännen utfärdar Kungl. Maj:t de instruktioner, som anses erforderliga.»

Efter nådig remiss har Kungl. Maj:t och rikets kommerskollegium lämnat Stockholms handels- och sjöfartsnämnd samt handels- och sjöfartsnämnderna i Göteborg, Malmö, Helsingborg, Halmstad, Uddevalla, Kalmar, Norrköping, Gäfle och Sundsvall tillfälle att yttra sig i ärendet, och har kollegium, med öfverlämnande af inkomna yttranden från Stockholms handels- och sjöfartsnämnd samt handels- och sjöfartsnämnderna i Göteborg, Malmö, Helsingborg, Halmstad, Kalmar, Gäfle och Sundsvall, för egen del den 5 november 1901 afgifvit underdånigt utlåtande.

I de sålunda afgifna yttrandena hafva Stockholms handels- och sjöfartsnämnd och handels- och sjöfartsnämnden i Göteborg, jämte framhållande af behovet och önskvärldheten af att åtgärder måtte vidtagas till den svenska sjöfartsnäringsens befrämjande äfvensom vikten af att densamma beredes tillgång till ökad kapital, dock uttalat principiella betänkligheter mot upprättandet för sådant ändamål af en marinhypoteksbank, men däremot i hufvudsak anslutit sig till det af omförmälde reservanter afgifna förslaget om bildande af en lånefond, hvilken enligt nämndernas förmenande, utan att medföra de med upprättandet af en marinhypoteksbank förenade vådor, skulle vara ägnad att i högre grad befrämja sjöfartsnäringsens utveckling.

Handels- och sjöfartsnämnderna i Malmö, Helsingborg och Sundsvall hafva hvar för sig anført, att, om än behof af ökad rörelsekapital för rederinäringen förefunnes, de nuvarande förhållandena dock icke kunde anses betinga upprättandet för närvarande af en marinhypoteksbank, hvaremot enligt nämndernas åsikt den af reservanterna föreslagna lånefonden mera skulle motsvara det nu förefintliga behovet.

Handels- och sjöfartsnämnden i Gäfle har jämväl ansett, att hvad kommitténs flertal hemställt icke borde vinna bifall, men däremot i alla delar biträdt det af reservanterna i ärendet afgifna utlåtande.

Handels- och sjöfartsnämnden i Halmstad åter har förordat kommitténs hemställan, dock med viss af nämnden föreslagen ändring, hvarjämte handels- och sjöfartsnämnden i Kalmar förmålt sig icke hafva något att erinra mot kommittéförslaget, likväl med tillkännagifvande, att en ledamot af nämnden ansett sig böra förorda bifall till reservationen.

Af dem af omförmälda nämnder, hvilka närmare motiverat sina i

förberörda yttranden uttalade åsikter i frågan, har anförts, bland annat, följande.

Af *Stockholms handels- och sjöfartsnämnd*: Med framhållande att för främjande af en sund utveckling af vår sjöfartsnäring det framför allt gällde att söka tillvinna densamma allmänhetens förtroende och att ett genom mer eller mindre konstlade medel framkalladt brådstörtadt uppsving skulle i längden mera skada än gagna, anförde nämnden, att förtroendet till rederinäringen, som under äldre tiders förhållanden rubbats, på senare tid återvänt och vore i tilltagande, hvilket nämnden funne framgå af den omständigheten att, såvidt känt vore, någon svårighet icke förefunnits att inom landet anskaffa nödiga penningemedel såväl till äldre rederiföretags utvidgande som ock för grundande af nya sådana företag, i det att, vare sig det gällt att för dylika ändamål upplåna medel eller det varit fråga om aktieteckning i företag af ofvannämnda slag, penningar kunnat erhållas utan att därför betingats några andra eller strängare villkor än som i allmänhet varit rådande på lånemarknaden. Den ökade rörelsen inom sjöfartsnäringen hade visserligen icke sträckt sig till grundande af sådana företag för hufvudsakligen transatlantisk fraktfart, hvilka skulle kunna upptaga konkurrensen med de storartade företag i denna bransch, som förekomme i andra länder, men, då man i detta afseende ofta åberopade exempel från Danmark, ville nämnden påpeka, att äfven den danska sjöfarten först så småningom uppnått sin nuvarande omfattning. De danska ångfartygen hade i lång tid haft sin hufvudsakliga användning på de kortare linjerna inom hemlandets och grannländernas farvatten, och först sedan företagen vunnit ekonomisk styrka genom den vinst, som denna mera inskränkta rörelse lämnat, hade man börjat planlägga och utföra stora router på aflägsna farvatten, utan att därvid statens mellankomst i den ena eller andra formen behöft påkallas. En dylik utveckling ansåge nämnden äfven för Sveriges del vara den mest önskvärda, men, då rederinäringen hos oss ännu stode på en vida lägre ståndpunkt än som kunde anses motsvara de hos vårt land och vårt folk förefintliga naturliga förutsättningarna för denna näring och då konkurrensen på ifrågavarande område alltjämt stegrades, torde det ock blifva allt svårare för de svenska redarne att arbeta sig fram till ett lifligare deltagande i den stora internationella fraktfarten, med mindre särskilda åtgärder vidtoges till den svenska rederinäringens befrämjande. Kommittén syntes i detta afseende hafva lagt hufvudsaklig vikt på tillförande af kapital till sagda näring, och icke heller nämnden underskattade kapitalets stora betydelse för hvarje närings utveckling, men

det kunde också vara förenadt med stor fara för det ekonomiska lifvet öfverhufvud, om till en viss näring lockades större summor, än som af förhållandena betingades eller som af själfva näringens idkare kunde på lämpligt sätt tillgodogöras för en sund och stadigvarande utveckling af densamma. Nämnden befarade, att detta skulle blifva händelsen, om det af kommitténs majoritet omfattade förslaget om inrättande af en marinhypoteksbank skulle inom den närmaste framtiden komma till genomförande. Den lätthet att för sjöfartsändamål erhålla penningar, som förslaget onekligen innebure, skulle utan tvifvel under en uppåtgående konjunktur locka till grundande af rederiföretag, hvilka, såsom hufvudsakligen baserade på lånta medel, icke kunde uthärda mindre gynnsamma konjunkturer. Följden skulle då lätt blifva, att inom hela näringen inträffade en kris, som gjorde sjöfartens ställning ännu sämre, än den vore för närvarande. Med de stora fluktuationer, som sjöfartsnäringen vore underkastad med afseende å såväl pris å använda materialier som ock det ekonomiska utbytet af själfva rörelsen, låge en sådan fara enligt nämndens uppfattning ganska nära till hands. Förutom dessa betänkligheter ur principiell synpunkt mot förslaget om upprättande af en marinhypoteksbank ansåge jämväl nämnden, att förslagets genomförande skulle möta högst betydande svårigheter af praktisk art.

Den af reservanterna föreslagna lånefonden för understödjande af rederinäringen syntes nämnden däremot kunna lända den svenska sjöfarten till gagn utan att medföra någon sådan lockelse till spekulation i rederiföretag, som enligt nämndens åsikt lätt nog skulle blifva en följd, därest kommitténs förslag blefve genomfördt. Ej heller syntes det för statsverket skola innebära någon större risk att lämna bidrag till en lånefond, då härvid icke torde kunna uppstå något tvång för staten att tillskjuta mera än fondens belopp, hvarjämte vid beviljande af lån ur fonden sådana villkor kunde uppställas som i möjligaste mån skyddade staten mot förlust. I sistnämnda afseende ansåge nämnden det böra stadgas, bland annat, att lån ej finge öfverstiga 50 procent af fartygets värde och ej heller hafva längre amorteringstid än 10 år, hvarjämte samfäld belåning af flere fartyg syntes böra företrädesvis uppmuntras. För att emellertid fonden skulle kunna i någon afsevärd mån bidraga till sjöfartens höjande, borde densamma ej sättas lägre än till 10,000,000 kronor, och vore det, enligt nämndens åsikt, för det med fonden afsedda ändamålet af synnerligen stor vikt, att fonden ställdes under lämplig förvaltning samt att lån ur fonden endast komme sådana företag till godo, att lånen kunde anses lända till verkligt gagn för hela näringen. Nämnden tänkte därvid i första rummet på sådana

rederiföretag, som afsåge att med fartyg af moderna typer idka fraktfart på aflägsna farvatten. Vidare borde lånen beviljas endast för större fartyg af järn eller stål samt företrädesvis för att underlätta inköp eller byggande af nya sådana.

Vid berörda yttrande har fogats utdrag af det hos nämnden vid ärendets behandling förda protokoll, innefattande en af tre af nämndens ledamöter gemensamt afgifven reservation, däri anförts hufvudsakligen, att reservanterna, med instämmande till alla delar uti hvad nämnden anfört för afstyrkande af förslaget om inrättandet af en marinhypoteksbank, funnit, att det mesta af hvad nämnden i detta afseende anfört med lika mycket skäl kunde anföras mot den ifrågasatta lånefonden; att, liksom nämnden påpekat, att någon svårighet hittills icke förefunnits att anskaffa nödiga penningemedel för rederirörelse, reservanterna vore af den öfvertygelse, att det icke heller framdeles skulle vara svårt att på enskild väg eller genom bildande af aktiebolag anskaffa nödiga medel till goda och solida dylika företag utan att därför behöfva begära statens hjälp i form af lån; men att reservanterna däremot ansåge, att hvad från statens sida kunde göras för afskaffande eller nedsättning af ännu på näringen hvilande tryckande afgifter skulle på ett lyckligare sätt bidraga till att underlätta uppkomsten af nya dylika företag.

Af *handels- och sjöfartsnämnden i Göteborg*: Enligt nämndens åsikt hade vår sjöfartsnäring icke vunnit den utveckling, hvartill landets läge och tillgångar bort gifva anledning, och vore en väsentlig orsak härtill att söka i svårigheten att anskaffa erforderligt kapital och bristande medverkan från statens sida för underlättande häraf. Då nu en lag om inteckning i fartyg kommit till stånd, hvarigenom tillfälle beredts till ställande af säkerhet för det kapital, som försträcktes sjöfartsnäringen, syntes med allt fog kunna ifrågasättas, att äfven åt denna näringsgren bereddes understöd från statens sida under liknande former, som förut kommit jordbruket och industrien till del. Nämnden framhölle emellertid, att icke alla grenar af rederinäringen vore i lika stort behof af dylikt understöd. Den inrikes sjöfarten och kustfarten hade därför utan utvecklat sig med framgång och äfven den reguliera fraktfarten på närbelägna utländska hamnar hade gjort goda framsteg. Däremot delade nämnden kommitténs uppfattning därom, att för en framgångsrik täflan på den allmänna utländska fraktmarknaden äfvensom för upptagande af direkta ångbåtslinjer på aflägsnare främmande hamnar erfordrades statens mellankomst medelst tillhandahållande af erforderligt kapital mot billig ränta och amortering under längre tid för anskaffande af tillräckligt stora och tidsenligt byggda fartyg. Enligt hvad nämnden

särskildt framhölle, borde hufvudsakligen dessa delar af sjöfartsnäringen blifva föremål för statens understöd, och hvilken form härför som än komme att väljas borde vid utlämnande af lån trygghet vinnas, att desamma komme den stora och i den internationella fraktmarknaden arbetande rederirörelsen till del eller ock användes till underlättande af reguliera ångbåtslinjers upparbetande mellan svenska och aflägsnare utländska hamnar. Nämnden ansåge det kunna antagas, att en inrättning, sådan som den föreslagna marinhypoteksbanken, skulle i hög grad underlätta och till och med locka till ökandet af vår handelsflotta. En dylik hastig utveckling syntes dock, om än i och för sig önskvärd, icke obetingadt eftersträfvansvärd. De af reservanterna inom kommittén uttalade farhågor i fråga om den föreslagna marinhypoteksbankens menliga inverkan på rederinäringens utveckling ägde, enligt nämndens förmenande, allt fog för sig, och de förminskades ingalunda däraf, att samtidigt med det att en dylik bank inrättades skulle genom införandet af fartygsinteckningen större delen af redan befintlig fartygstillgång blifva belåningsbar för anskaffande af nytt, äfven det belåningsbart tonnage.

Hvad anginge åter den föreslagna lånefonden, skulle densamma, om man tillsåge, att understöd ur fonden, som syntes icke böra bestämmas till mindre än 10,000,000 kronor, komme de grenar af näringen, hvilka nämnden förmålt sig anse vara bäst i behof däraf, till del, blifva till afsevärdt gagn för landets sjöfart. Vissa modifikation i reservanternas förslag syntes dock böra göras, i hvilket afseende nämnden framhölle följande. Den af reservanterna föreslagna bestämmelsen om rätt till låns erhållande mot säkerhet af aktier i rederibolag borde helt och hållet utgå. Lånefonden borde uteslutande anlitas för lån mot inteckning i fartyg och för anskaffande af hufvudsakligen nya sådana. De fartyg, som genom de från fonden lämnade lånen anskaffades, borde utgöras af för den allmänna utländska fraktfarten lämpliga stål- eller järnfartyg af en viss minimistorlek, exempelvis minst 1,500 tons, antingen nybyggda eller icke öfver viss ålder, exempelvis 5 år gamla, samt tillhörande första klass i något af de vanliga klassificeringssällskapen. Äfven borde fastslås, att fartyg icke finge utgöra säkerhet för lån ur fonden, sedan det blifvit öfver 15 år gammalt. Amorteringstiden för lånen borde icke få öfverstiga 10 år. Öfvergången från lånefond till marinhypoteksbank skulle, därest omständigheterna i framtiden därtill skulle gifva anledning, enligt nämndens åsikt, icke erbjuda oöfvervinnerliga svårigheter. Den svårighet, som uppkomme däraf att i vårt land

ännu ej funnes assurancesbolag, som täckte vissa risker, hvarigenom den säkerhet, inteckning i fartyg erbjöde, i icke ringa grad minskades, ansåge nämnden kunna undanrödjas därigenom, att såsom säkerhet för låns erhållande lämnades inteckningar i rederier på minst tre eller fyra fartyg.

Af *handels- och sjöfartsnämnden i Malmö*: Nämnden ansåge visserligen den föreliggande utredningen icke ådagalägga ändamålsenligheten af de inom kommittén föreslagna former för statens mellankomst för beredande af kapital åt rederinäringen och ej heller behovet af en sådan mellankomst fullt påvisadt, men, då frågan nu föreläge, ansåge sig nämnden, ehuru densamma helst velat förorda inrättandet af en marinhypoteksbank, dock, med afseende därå att frågan om marinhypotekets värde ännu vore outredd och med hänsyn till de svåra förhållanden, som med nödvändighet skulle blifva en följd, om banken nödgades upphöra med sin verksamhet och afveckla, under nuvarande förhållanden böra gifva företräde åt förslaget om upprättandet af en lånefond.

Af *handels- och sjöfartsnämnden i Helsingborg*: Nämnden vore öfvertygad om den stora fördel för vårt lands ekonomiska utveckling, som genom sjöfartens höjande skulle vinnas, liksom ock att härför en genom statens mellankomst underlättad tillgång på rörelsekapital vore nödvändig. Det syntes visserligen nämnden, som om inrättandet af en marinhypoteksbank enligt kommitténs förslag skulle, sedan lagen om inteckning trädte i kraft, lända till stor fördel och kunna åstadkommas utan någon nämnvärd uppoffring från statens sida, men, då det kunde ifrågasättas, huruvida en anstalt af sådan omfattning skulle redan från början vara behöflig, innan det blefve ådagalagdt, i hvad mån densamma blefve anlitad, torde afsättandet af en lånefond kunna till en början motsvara det förefintliga behovet och, såsom medgifvande en enklare förvaltning, vara att föredraga, intilldess lånebehovet visat sig vara så stort, att det icke kunde af en sådan lånefond tillfredsställas och någon erfarenhet vunnits beträffande sjöfartens understöd genom lån, desto hellre som ingen svårighet torde möta för låntagare att utöfver den säkerhet, som inteckning i fartyg lämnade, ställa tillfredsställande personlig borgen, därest så skulle påfordras. Det skulle sedan visa sig, när tiden vore inne för bildandet af en marinhypoteksbank, på hvilken lånefondens fordringar kunde öfverflyttas. Nämnden föresloge, att vid bildande af en lånefond i enlighet med reservanternas hemställan måtte stadgas, att, därest den säkerhet, som ställdes för lån ur fonden medelst inteckning i fartyg och hvad därmed ägde sammanhang, icke af vederbörande skulle anses fullt betryggande, rederibolag eller redare utöfver nämnda säker-

het skulle ställa personlig borgen, som af vederbörande kunde godkännas, i likhet med hvad som vore fallet vid erhållande af lån ur manufakturförlagslånefonden.

Af *handels- och sjöfartsnämnden i Sundsvall*: Det vore påtagligt, att en väsentlig betingelse, för att den svenska rederinäringen skulle kunna växa och blifva kraftig nog till framgångsrik konkurrens med andra nationer, vore, att större kapital kunde tillföras densamma på möjligast billiga villkor. Äfven i Sundsvall hade under de senaste åren genom aktiebolagsbildning gjorts afsevärda ansatser för åstadkommande af en lastångareflotta dels genom inköp från andra länder dels genom nybyggnad, men, för att rederier med större antal fartyg skulle uppstå, vore önskligt, att en del af det i befintliga ångfartyg bundna kapitalet kunde lösgöras och användas för anskaffande af nya. Tydligt vore, att dylika större rederier från många synpunkter befunne sig i ett gynnsammare läge än de mindre. Genom lagen om inteckning i fartyg hade det första steget tagits till en dylik rederinärings utveckling. Det intecknade föremålets beskaffenhet och de detsamma vidlådande tysta förmånsrätterna gjorde dock, att man svårigen kunde vänta, att det inteckningshypotek, hvartill möjlighet sålunda beredts, af de vanliga bankerna skulle mottagas med synnerligt förtroende, och det vore att förutse, att dylika hypotekslån komme att draga maximiränta. Hypoteket torde således komma att hufvudsakligen användas som förstärkning af fartygsägarens personliga kredit eller med fyllnadsborgen vid anskaffande af rörelsekapital för redan befintliga fartyg, men endast till ringa del för nyanskaffning. En af staten understödd anstalt under sakkunnig ledning för belåning af dylika hypotek ansåge nämnden därför vara ett önskemål. Nämnden hölle dock före, att kommitténs majoritet under nuvarande förhållanden sett saken väl mycket i stort, då den förordat inrättande redan nu af en marinhypoteksbank, och anslöte sig nämnden för närvarande hellre till reservanternas förslag om upprättande af en lånefond, hvarur skeppsredare på billiga villkor kunde erhålla amorteringslån. Om fonden bestämdes till 10,000,000 kronor, skulle genom densamma, enligt nämndens förmenande, ett särdeles kraftigt stöd gifvas den ånyo uppblomstrande rederinäringen.

Af *handels- och sjöfartsnämnden i Halmstad*: Enligt nämndens förmenande vore ett bland hufvudvillkoren för sjöfartsnärings höjande anskaffandet af tillräckligt kapital, och nämnden ansåge förslaget om upprättande för dylikt ändamål af en marinhypoteksbank beaktansvärdt och utförbart, samt att en sådan bank skulle medföra åtskilliga fördelar och i allmänhet blifva af större gagn för sjöfartsnäringen än den af

reservanterna inom kommittén föreslagna lånefonden, hvilken skulle blifva allt för liten för att kunna fylla behovet af kapital för rederinäringen. Ej heller delade nämnden vissa af de af reservanterna uttalade betänkligheter mot upprättandet af en marinhypoteksbank. Dock ansåge nämnden af angifna skäl, att den i punkt 9 af kommitténs förslag ifrågasatta föreskrift, »att endast fartyg af järn eller stål må i banken belånas» vore olämplig, och hemställde, att sagda föreskrift måtte utgå.

För egen del har kommerskollegium anfört följande.

Kommittén hade vid framställandet af sitt förslag om inrättandet af en marinhypoteksbank utgått från ett befintligt behof för sjöfarten af kapital samt vidare skyldighet för staten att medverka till fyllandet af detta behof ej blott genom att förmedelst lagstiftning om inteckning i fartyg bereda sjöfartsnäringen tillgång till särskildt kreditobjekt utan äfven genom vidtagande af åtgärder för tillhandahållande af medel, från hvilka lån emot dylik säkerhet kunde erhållas.

Härvid hade dock kommittén, syntes det kollegium, underlåtit att taga hänsyn till olika slag af sjöfart. Kollegium föreställde sig nämligen, att en väsentlig skillnad i förevarande afseende måste göras emellan den inrikes och den utrikes sjöfarten. Den förra, hvars läge öfverhufvudtaget ingalunda vore sådant, att anspråk på understöd från statens sida kunde med fog göras, torde särskildt i fråga om tillgång till kapital i allmänhet icke hafva större behof därpå än den enskilda företagsamheten erbjöde. Denna del af rederinäringen, fri från främmande konkurrens, lämpade sin utveckling faktiskt efter trafikbehovet, och att på ifrågavarande område framkalla en rederirörelse utöfver detta behof syntes ingalunda vara önskvärdt.

Annorlunda ställde det sig med den utrikes sjöfarten, särskildt den i vidsträcktare fart, hvilken hade att täfla med alla nationers fartyg och i fråga om hvilken det för en enskild och framför allt mindre nation icke kunde vara tal om något för sjöfartens naturliga utveckling begränsande trafikbehof. På detta område spelade kapitalet för visso så stor betydelse, att behovet därpå lätt kunde öfverstiga hvad den enskilda företagsamheten mäktade åstadkomma, och bristen på tillräckligt kapital torde nog kunna sägas inverka hämmande på denna sjöfarts utveckling. Men äfven inom området för denna gren af sjöfarten syntes icke vara tillrådligt, att kapital tillhandahölles utan urskillning, och särskildt torde mellankomst af staten för beredande af tillgång till kapital icke böra ifrågakomma, utan att staten bereddes tillfälle att pröfva förhållandena i hvarje särskildt fall i syfte att de tillhandahållna medlen

mätte åtminstone kunna antagas varda på ändamålsenligt sätt använda. Kapitalet vore för rederinäringen liksom för alla andra näringar en viktig faktor, men lika litet för rederinäringen som för andra näringar vore kapitalet den enda, eller ens den hufvudsakligaste. Framför allt syntes fackkunskap och yrkesskicklighet vara hvad som erfordrades för rederinäringens höjande i synnerhet inom den nu ifrågavarande grenen däraf, och lika med reservanterna inom kommittén och flera af de handels- och sjöfartsnämnder, som yttrat sig i ärendet, ansåge kollegium, att en alltför lätt tillgång till kapital, hvarigenom personer utan nödig utbildning i och kunskap om rederihandteringen skulle lockas att bilda rederier, skulle långt ifrån att gagna sjöfarten innebära för den samma stor fara. Endast under förutsättning att sorgfällig urskillning i fråga om de rederier, som skulle erhålla lån af statsmedel eller af medel, till hvars tillhandahållande statsverket medverkat, kunde äga rum, syntes kollegium statens mellankomst i förevarande afseende böra kunna ifrågasättas.

Då emellertid i planen för den af kommittén föreslagna marin-hypoteksbanken icke inginge annan begränsning af rederiers lånerätt än som betingades af pröfningen ur banksynpunkt af den erbjudna säkerheten, utan i förslaget fasthellre frambölles såsom åsyftadt att söka under 10 års tid placera i rederirörelsen 75,000,000 kronor, hvaraf framginge, att man tänkt sig lånerörelsen så mycket som möjligt utsträckt, kunde kollegium redan på grund häraf icke biträda förslaget.

* Därtill komme, att, då de erforderliga lånemedlen skulle anskaffas genom försäljning af bankens obligationer, hela bankinrättningen, hvars verksamhet sålunda vore beroende på möjligheten af afsättning af dessa obligationer, syntes hvila på alltför otillförlitlig grund. Såsom säkerhet för dessa obligationer skulle nämligen anses och i sådant afseende kunna användas först de förskrifningar med åtföljande säkerhet i fartyg, som låntagarne till banken afgifvit, därefter delcrederefonden å 600,000 kronor, hvartill Riksdagen årligen skulle anvisa medel, och slutligen grundfonden, som skulle bestå i statsobligationer till belopp af 10,000,000 kronor. Med sådant underlag hade kommittén ansett de af marin-hypoteksbanken utfärdade obligationer skola komma att blifva första klassens värdepapper, hvilka utan svårighet skulle kunna afsättas äfven i utlandet, och hade man sökt likställa hela institutionen med allmänna hypoteksbanken.

Då emellertid, äfven om det skulle kunna tänkas, att Riksdagen anvisade berörda grundfond å 10,000,000 kronor och delcrederefonden å 600,000 kronor om året, vid det förhållande att marinhypoteksbanken

skulle äga utfärda obligationer utan någon begränsning i afseende å beloppet, annan säkerhet för obligationerna i den mån dessas belopp öfverstege 10,600,000 kronor — och i planen inginge att efter 10 år beloppet skulle utgöra 75,000,000 kronor — likväl ej skulle finnas än låntagarnes förbindelser, hvilkas värde åter skulle bero af de hypotiserade fartygsinteckningarne, samt då inteckning i fartyg, med afseende å det intecknade föremålets beskaffenhet, de förmånsrätter af många slag, hvilka hvilade å fartyg med företräde framför inteckning, samt svårigheten att erhålla försäkring emot en hel del risker, för hvilka fartyget vore utsatt, icke kunde tillerkännas något absolut värde, föreställde sig collegium, att dessa obligationer icke skulle komma att hänföras till sådana värdepapper, för hvilka afsättning, allra minst i utlandet, till belopp, hvarom här vore fråga, skulle kunna med visshet påräknas. Likställandet af den föreslagna inrättningen med allmänna hypoteksbanken, hvars obligationer hvilade på fastighetsinteckningar med bästa förmånsrätt, syntes bero på öfverdrifven uppskattning af fartygsintecknings värde.

Förslaget syntes collegium för öfrigt vara planlagt i för våra förhållanden allt för stor skala och, för så vidt det afsåge statens medverkan till afhjälpande af ett verkligt sjöfartens behof, skjuta öfver målet.

Såväl på principiella skäl som af praktiska orsaker ansåge collegium sig således böra hemställa, att ifrågavarande förslag om inrättandet af en marinhypoteksbank icke måtte till någon Kongl. Maj:ts åtgärd föranleda.

Hvad vidare anginge reservanternas inom kommittén förslag om afsättandet af en lånefond, för att redare måtte af densamma erhålla amorteringslån på billiga villkor, syntes collegium denna form af understöd från statens sida vara mera tilltalande.

På samma sätt som staten lämnade låneunderstöd till enskilda järnvägsanläggningar och genom odlingslån och lån ur manufaktur-förlagslånefonden beredde jordbruket och industrien tillfälle till erhållande af lån på billiga villkor, syntes det ligga i statens intresse att i enahanda afseende jämväl tillgodose rederiverksamheten, och särskildt med afseende därå att, på sätt ofvan framhållits, sådant understöd, enligt kollegii åsikt, icke borde ifrågakomma, med mindre tillfälle bereddades staten att sorgfälligt urskilja, hvilka rederier, som kunde anses förtjänta af dylikt understöd, erbjöde lånefondsformen vissa fördelar, för så vidt nämligen med densammas inrättande förenades i detta afseende betryggande bestämmelser.

Det hade emot förslaget om en lånefond såsom väsentliga anmärk-

ningar anförts, att fonden icke skulle kunna göras tillräckligt stor och dess betydelse för sjöfartens utveckling alltså snart skulle upphöra. Måhända skulle denna fond icke heller komma att förvaltas med tillräcklig sakkännedom, och sannolikt skulle äfven i detta fall komma att visa sig samma olägenhet som beträffande manufakturförslagslånefonden, nämligen att medel icke skulle finnas att tillgå, just när de bäst behöfdes.

Kollegium kunde icke tillmäta dessa anmärkningar någon större betydelse. Inrättades, på sätt förslaget innebure, en fond å 5,000,000 kronor, föreställde sig collegium, att detta belopp skulle visa sig fylla det lånebehof eller en väsentlig del däraf, som lämpligen ur en sådan fond borde fyllas. Visade erfarenheten godt resultat af fondens inrättande, torde hinder för öfrigt ej förefinnas att framdeles, där så funnes erforderligt, öka fondens belopp. Att icke alla lånesökande kunde få sina lånebehof fyllda ur manufakturförslagslånefonden, torde ej innebära bevis för fondens gagnlöshet.

Hvad detaljbestämmelserna i förevarande förslag beträffade, ansåge collegium emellertid dessa vara mindre tillfredsställande.

Enligt förslaget skulle lånen kunna utlämnas på 10 års amorteringstid. Med afseende å gällande bestämmelser om preskription torde förbindelser på denna tid såväl hvad beträffade hufvudgäldenären som eventuellt förekommande borgensmän vara mindre lämpliga, såsom kunnande föranleda därtill, att vederbörande myndighet, som hade att förvalta lånefonden, under lånetiden nödgades vidtaga särskilda åtgärder för bibehållandet af förbindelsernas giltighet. Den längsta lånetiden syntes därför böra något inskränkas.

Vidare skulle enligt förslaget statskontoret handhafva och förvalta lånefonden, men pröfningen af lånebelopp skulle uppdragas åt ett sakkunnigt råd af 5 personer, hvilket råd skulle låta genom 3 sakkunnige besiktningsmän undersöka och besiktiga de fartyg, hvarå lån söktes, och med ledning af dessas utlåtande samt förefintliga assuranspolicer och möjligen ytterligare behöflig säkerhet skulle rådet föreslå den lånesumma, som borde beviljas.

Detta råds blifvande ställning syntes collegium emellertid vara oklar. Det angåfves icke, huruvida ledamöterna tänkts såsom aflönade eller oaflönade. Skulle de vara aflönade, uppstode genast en kostnadsfråga, som kräfde sin särskilda lösning och invecklade saken. Skulle de vara oaflönade, uppkomme den betänklighet, huruvida för ändamålet fullt kvalificerade personer skulle finnas villiga att utan ersättning åtaga sig uppdraget. I hvilket fall som helst torde rådet gifvetvis

komma att bestå af personer, som vore med rederinäringen förtrogne, men just därigenom syntes också personliga hänsyn och intressen kunna komma att göra sig gällande. Icke heller angäfvos i förslaget, huru man tänkt bereda sig tillgång till de tre besiktningsmän, som rådet för hvarje särskild låneansökning skulle anlita, eller deras ansvar eller af hvem eller efter hvilka grunder desse skulle ersättas.

Kollegium föreställde sig, att saken enklare och tryggare skulle kunna anordnas i hufvudsaklig öfverensstämmelse med sättet för beviljande af lån från manufakturförlagslånefonden, det ville säga, att lån, på ansökningar, beviljades rederier af Kungl. Maj:t efter kommerskollegii hörande och emot säkerhet, som pröfvades och godkändes af statskontoret.

Kommerskollegii granskning och utlåtande skulle omfatta, huruvida det ifrågavarande rederiet vore med afseende å det slag af sjöfart, som vore afsedt att bedrivas, och i öfrigt förtjänt af låneunderstöd och till hvilket belopp, och skulle i ansökningen uppgifvas och styrkas alla de omständigheter, som vore inverkan på ansökningens bedömande.

Sålunda skulle, likasom collegium nu, i fråga om manufakturförlagslånen, fordrade, att sökanden själf företedde af ojäfvige personer verkställd värdering af den ifrågavarande fabriken med tillhörande maskiner och inventarier, vederbörande lånesökande redare förete af kompetente och ojäfvige personer verkställd värdering af fartyget i fråga äfvensom angående fartygets sjövärdighet förebringa nöjaktig utredning, i hvilket afseende såsom sådan alltid syntes kunna godkännas behörigt bevis därom, att fartyg innehade högsta klass i något af de vanliga klassificeringssällskapen, nämligen engelska L'loyds, franska Burean Veritas, norska Veritas eller Germanische L'loyd.

Sedan med ledning af sålunda förebragt utredning och den ytterligare sådan, collegium i särskilda fall kunde finna erforderlig, collegium utlåtitt sig rörande föreliggande låneansökning samt Kungl. Maj:t därefter meddelat beslut, skulle, för så vidt sökanden beviljats rätt till lån ur den ifrågavarande fonden, det ankomma på statskontoret att pröfva den säkerhet, som erbjödes.

Kollegium föreställde sig, att, därest en lånefond för rederinäringen blefve inrättad, statskontoret skulle få i uppdrag att handhafva äfven denna fond med enahanda pröfningsrätt rörande erbjuden säkerhet, som nu tillkomme nämnda ämbetsverk i fråga om manufakturförlagslånen.

Under förutsättning att saken ordnades ungefär så som collegium nu angifvit, hade collegium ej något att erinra mot reservanternas inom kommittén ifrågavarande förslag om inrättande af en fond till belopp af 5,000,000 kronor, ur hvilken redare kunde erhålla amorteringslån.

Fullmäktige i riksgäldskontoret, som lämnats tillfälle att yttra sig i ärendet, hafva den 9 januari 1902 afgifvit underdånigt yttrande, däri fullmäktige beträffande förslaget om inrättande af en marinhypoteksbank anført följande.

Man hade tänkt sig, att obligationerna hufvudsakligen skulle placeras i utlandet och att desamma skulle komma att hänföras till första klassens värdepapper. Beskaffenheten af de tillgångar, som skulle utgöra täckning för dessa bankens förbindelser, syntes fullmäktige dock icke berättiga till ett sådant antagande. Förutom de fonder — grundfonden och delcrederefonden — hvilka enligt förslaget skulle af staten ställas till bankens förfogande och hvilka fonders sammanräknade belopp komme att utgöra blott en bråkdel af bankens tillämnade obligationsskuld, skulle den enda realsäkerheten för de af banken utfärdade obligationer bestå af de till banken för utgifna lån aflämnade inteckningar i fartyg. Den säkerhet, fartygsinteckningen förmådde bereda, måste emellertid anses vara af ganska tvifvelaktigt värde, då man toge i betraktande de många olika slag af fordringar, som hade förmannsrätt framför sådan inteckning, svårigheten att erhålla försäkring för alla de risker, hvilka under fartygets resor kunde inträffa, äfvensom de stora och hastiga prisväxlingar, som fartyg i följd af växlande konjunkturer vore underkastade.

Med hänsyn till dessa förhållanden syntes man icke sakna anledning att hysa betänkligheter beträffande soliditeten hos den föreslagna marinhypoteksbanken, och på intet sätt kunde denna institution, såsom kommittén syntes hafva föreställt sig, i berörda hänseende likställas med allmänna hypoteksbanken. I fråga härom behöfde endast erinras, hurusom de af sistnämnda bank utfärdade obligationerna ej blott hade ett så säkert underlag som fastighetsinteckningar med första förmannsrätt, utan därjämte vore ytterligare betryggade genom den ansvarighet för fullgörandet af alla bankens förbindelser, som ålåge de i densamma deläggande hypoteksföreningarne, en bestämmelse som alldeles saknade motsvarighet i förevarande förslag.

Enligt fullmäktiges åsikt vore det ganska ovisst, huruvida det verkligen skulle lyckas marinhypoteksbanken att på någorlunda förmånliga villkor få afsättning för de stora obligationsbelopp, hvarom här vore fråga. Hvad särskildt beträffade planen att söka placera obligationerna i utlandet, syntes det fullmäktige kunna med skäl sättas i fråga, om det skulle vara till gagn för vårt lands kredit att på den utländska penningemarknaden införa dessa papper af, som det syntes,

något tvifvelaktigt värde. Det mottagaude, berörda obligationer skulle erhålla, kunde antagas ytterst blifva beroende på den garanti, som statens deltagande i banken kunde anses innebära. Men det förtroende, som af sådan anledning kunde komma marinhypoteksbanken och dess obligationer till del, syntes staten måhända en gång blifva nödsakad att infria. Det syntes nämligen ingalunda osannolikt, att, därest banken skulle komma på obestånd, staten af omständigheterna måste finna sig föranlåten att för upprätthållande af sin kredit träda emellan och tillskjuta medel äfven utöfver grundfondens belopp.

På grund af hvad sålunda anförts, hemställde fullmäktige, att ifrågavarande förslag om inrättande af en marinhypoteksbank icke måtte till någon Kungl. Maj:ts åtgärd föranleda.

Slutligen har, på grund af nådig remiss, statskontoret den 29 april 1902 afgifvit underdånigt utlåtande i ärendet, däri statskontoret yttrat:

I likhet med kommerskollegium ansåge statskontoret, att, därest åtgärd å statens sida befundes nödig för underlättande af tillgång till kapital för bedrifvande af rederirörelse, denna åtgärd lämpligen borde bestå i inrättande af en lånefond, ur hvilken, efter vederbörlig pröfning af förhållandena i hvarje särskildt fall, lån skulle kunna af Kungl. Maj:t beviljas under hufvudsakligen enahanda villkor som dem, hvilka nu gällde i fråga om lån ur manufakturförslagslånefonden. Särskildt delade statskontoret den af kommerskollegium uttalade mening beträffande lånetidens inskränkning och ansåge, att den längsta lånetiden ej borde öfverstiga åtta år.

Den nu ifrågasatta lånefonden kunde emellertid icke antagas medföra allt det gagn, som därmed åsyftades, därest tillfälle komme att saknas för låntagare att såsom säkerhet använda inteckning i fartyg. En nödvändig förutsättning för medgifvande af sådant hypoteks användning borde dock vara, att sakkunnig undersökning af det hypotiserade fartygets värde föreläge såsom grundval för pröfningen af lånesäkerheten. En sådan undersökning borde tydligen afse icke blott värdesättning af själfva fartyget utan jämväl en såväl reell som formell granskning af de handlingar, som rörde fartygets försäkring.

Hvad undersökningen af det såsom hypotek erbjudna fartygets beskaffenhet och värde beträffade, så finge väl antagas, att, därest hypoteket utgjordes af det fartyg, för hvars anskaffande lånet beviljats, en sådan undersökning komme att hafva föregått lånets beviljande; och då denna värdering af fartyget borde få tjäna till ledning för bedömande jämväl af hypotekets antaglighet, skulle alltså någon ny kostnad för

anskaffande af värderingsinstrument icke behöfva tillskyndas låntagaren. Däremot syntes det böra förbehållas den myndighet, som skulle hafva att granska lånehandlingarne, rätt att, därest sådant värderingsinstrument icke vore att tillgå, fordra anskaffande däraf samt, därest fartygsinteckning erbjödes såsom hypotek för lån af ifrågavarande slag, låta genom därtill kompetent person på låntagarens bekostnad utröna, huruvida försäkringshandlingarne befundes vara i den ordning, att något hinder för deras godkännande icke kunde anses möta.

Under nu antydda förutsättningar ansåge sig statskontoret kunna ej mindre öfvertaga förvaltningen af en blifvande lånefond för rederiörelsens behof än äfven ombesörja denna lånerörelse, men föreställde sig, att, därest en sådan fond skulle komma till stånd och åt statskontoret uppdroges att utlämna därifrån beviljade lån, Kungl. Maj:t tacktes lämna statskontoret tillfälle att afgifva ett detaljeradt förslag till de bestämmelser, som kunde anses vara af nöden för statskontorets fullgörande af ett sådant uppdrag.

Att rederirörelsen är en för vårt land både naturlig och viktig näringsgren lärer väl icke kunna bestridas. Är man ense härom, torde man väl också kunna förena sig därom, att det för staten är af icke ringa betydelse, att denna näringsgren må kunna alltmer utveckla sig inom de gränser, som i allmänhet betingas af en sund affärsverksamhet. För rederirörelsens bedrivande erfordras naturligen tillgång på kapital.

Ett steg i syfte att för idkarne af nämnda rörelse underlätta tillgången på sådant har redan tagits genom medgifvandet af inteckningsrätt i fartyg. Ett annat sätt, hvarpå staten utan nämnvärd uppoffring skulle på ett verksamt sätt främja rederirörelsen, är, att staten, där det kan anses vara behöfligt och eljest af omständigheterna påkalladt, bereder idkare af rederirörelsen tillfälle att erhålla lån; och särskildt i fråga om den gren af vår redarverksamhet, som sysslar med utrikes sjöfart, i synnerhet på aflägsnare farvatten, synes statens mellankomst i antydda hänseendet vara behöflig, för att berörda gren af rederirörelsen skall kunna ernå önskvärd utveckling.

Hvad angår förslaget om inrättande af en marinhypoteksbank kan jag för min del icke biträda detsamma. De skäl, som under den förberedande behandlingen af detta ärende anförts mot bildandet af en sådan bank, torde väl också få anses vara så tungt vägande, att genomförandet af detta förslag nu icke bör ifrågasättas. Däremot tillstyrker jag förslaget om bildandet af en fond, ur hvilken redare skulle kunna erhålla lån på fördelaktiga villkor. Detta förslag äger den obestriddliga

fördelen, att det låter sig genomföras utan afsevärda svårigheter, och, enligt min åsikt, är det äfven, åtminstone under nuvarande förhållanden, för ändamålet tillräckligt. Det lider icke något tvifvel, att idkarne af rederirörelsen af en sådan fond skulle tillskyndas afsevärd fördel, och, sedt ur en annan synpunkt, innebär bildandet af en dylik fond en form af statens mellankomst, som förut i flera fall med framgång anlåtats, då staten velat lämna idkare af någon viss näringsgren sitt understöd.

Beträffande fondens storlek synes det föreslagna beloppet, 5,000,000 kronor, vara, åtminstone till en början, för ändamålet tillräckligt. Kommer fonden till stånd, torde den böra förvaltas af statskontoret enligt de bestämmelser, Kungl. Maj:t kan komma att meddela.

De för fondens bildande erforderliga medel torde böra anvisas att utgå från riksgäldskontoret med åliggande för statskontoret att till riksgäldskontoret inleverera inflytande ränta å de från fonden utlämnade lån. Hvad däremot angår de å lånen verkställda kapitalafbetalningar, torde dessa böra till fondens förstärkande tilläggas fonden. Bestämelse i sådant syfte synes dock, i likhet med hvad som skett beträffande den enligt Riksdagens beslut bildade fonden för torfindustriens understödjande, böra meddelas endast för viss tid, hvilken tid lämpligen torde kunna bestämmas till utgången af år 1909.

I fråga om sättet för erhållande af lån ur fonden och villkoren härför lära de bestämmelser, som i sådant hänseende kunna finnas erforderliga, böra meddelas af Kungl. Maj:t, sedan det visat sig, att förslaget om fondens bildande vinner Riksdagens godkännande. Jag anser mig dock nu böra angifva de hufvudgrunder, som vid meddelandet af dessa bestämmelser synas mig böra vinna tillämpning.

Lika med kommerskollegium anser jag, att det bör ankomma på Kungl. Maj:t att på därom gjord ansökning och efter pröfning af de föreliggande förhållandena bevilja lån ur fonden. Naturligtvis bör lånets beviljande föregås af erforderlig utredning genom infordrande af yttrande från kommerskollegium. Å lån bör ränta erläggas med 4 procent. Under de två första åren efter låns utlämnande bör kapitalafbetalning å lånet icke ifrågakomma, men under de därpå följande åren bör så stor amortering ske, att lånet varder till fullo inbetaldt senast inom utgången af åtta år från det amorteringen skolat taga sin början. För lånevillkorens fullgörande bör ställas af statskontoret godkänd säkerhet.

Hvad angår pröfningen af den ställda säkerheten, torde den, i de fall då säkerhet utgöres af inteckning i fartyg, understundom komma att erbjuda vissa svårigheter, och torde därför statskontoret, som här

att pröfva säkerheten, böra förbehållas rätt att, där så finnes vara behöfligt, på sökandens bekostnad anlita det biträde af sakkunnig person, som för pröfningens behöriga fullgörande kan erfordras.

Åberopande hvad jag nu anført, hemställer jag i underdånighet, att Kungl. Maj:t måtte i nådig proposition föreslå Riksdagen

dels att för bildande af en lånefond till rederinäringens understödjande, att förvaltas och användas i hufvudsaklig öfverensstämmelse med de af mig angifna grunder samt de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t kan komma att meddela, bemyndiga riksgäldskontoret att, i mån af behof, från 1904 års början tillhandahålla statskontoret ett belopp af 5,000,000 kronor, med åliggande för statskontoret att till riksgäldskontoret inleverera den å de från fonden utlämnade lån inflytande räntan,

dels ock medgifva, att de kapitalafbetalningar, som å de från fonden utgående lånen verkställas, må intill utgången af år 1909 tilläggas fonden.

Hvad föredragande departementschefen sålunda hemställt, däri statsrådets öfriga ledamöter instämde, behagade Hans Kungl. Höghet Kronprinsen Regenten bifalla; och skulle nådig proposition till Riksdagen aflåtas af den lydelse, bilagan litt. — vid detta protokoll utvisar.

Ex protocollo:
Hjalmar Rettig.